

פרק הורה כהן משיח

מתניתין:

על סמך הוראתו המוטעית⁽⁷⁾.

אך אם היה שוגג בהוראה, ועשה מעשה במזיד, שלא הסתמך בשעת המעשה על הוראתו.⁽⁸⁾ או שהיה מזיד בשעת הוראתו, שידע כי המעשה אסור, ובכל זאת הורה היתר לעצמו, ולבסוף בשעת מעשה שכח

הורה כהן משיח לעצמו הוראה בטעות, והיה שוגג בהוראתו, ועשה על פי הוראתו המוטעית לעצמו מעשה בשוגג, הרי הוא מביא פר העלם דבר של כהן המשיח. [וכגון שהורה שחלב כליות מותר, ואכל את החלב

ואילו בי"ד שהורו לציבור, אין חייבין אלא פר אחד על כל הגופין שעברו בהן הציבור, והיינו כמבואר, שחייב בי"ד תלוי בהוראה, וחייב הכהן תלוי בחטאו, אלא שהחטא צריך להיות על פי הוראתו.

[ובהערות על תוס' יתבאר כי גדר חיובו של כהן משיח הוא כחיוב הציבור בפר העלם דבר, ולא כחיוב הבי"ד, וכן משמע להלן ז א, שלמדו במה מצינו מפר העלם דבר לפר משיח, ומשמע שאינם חלוקים בעצם החיוב].

8. בתפארת ישראל ביאר שאין הכוונה למזיד דוקא, אלא הוא הדין אפילו באופן שלא עשה על סמך השגגה שהיתה לו בהוראה, וכגון שהורה להתיר חלב כליות, ובעת אכילתו לא זכר הוראתו, אלא שהתחלף לו חלב בשומן, הוא פטור מקרבן, כי אין כהן משיח חייב אלא כשעשה על פי הוראתו.

וכבר ביארנו בהערה הקודמת דהיינו רק לרבי יוחנן, שאמר לעיל [ב א] כי מי שנתחלף לו אינו נחשב כתולה בבי"ד, אבל לרב, גם אם נתחלף לו, חייב, שהרי לגבי יחיד אמר רב שנחשב כתולה בבי"ד. אמנם התפארת ישראל דקדק והוסיף "שלא זכר הוראתו", ובאופן זה אינו נחשב שתלה בהוראתו, ולפיכך פטור. [ועיין לעיל ב א הערה בשם קרית ספר]

7. חיוב כהן גדול שהורה לעצמו חלוק מחיוב בי"ד על הוראתם לציבור, שהרי לא מצינו בכהן גדול שצריך להורות "מותר לעשות" כמו שאמרו [לעיל ב א] לגבי הוראת בי"ד [ועיין תוס' ד"ה מזיד ובהערות]. וגם תוס' [שם] לא הסתפקו כשהתחלף חלב בשומן אלא בהוראת בי"ד, אבל בכהן גדול משמע דחייב, [ועיין לעיל ב א תוד"ה עד, לפי הביאור בהערה, שהספק על חיוב בי"ד שלא הכשיל].

והחילוק ביניהם הוא, שכהן גדול אינו חייב על שגגת ההוראה כבי"ד, אלא חיובו הוא על חטאו. אלא שיש תנאי בדבר, שאינו חייב על חטאו פר העלם דבר אלא אם נעשה החטא משום העלם דבר של הכהן, ולפיכך חייב גם אם לא "הורה לעשות". כי לא הצריכו הוראה לעשות אלא לגבי חיוב בי"ד, אבל היחיד נחשב כתולה בבי"ד אף בהוראה סתם [ועיין לעיל ב א בהערה]. וכן כשנתחלף לו, חייב לפי רב, כי נחשב שתולה בהוראתו, כמו שיחיד נחשב כתולה בבית דין, ודי בכך לחייבו אף שאכילתו אינה מחמת ההוראה, כי אין חיובו על ההוראה. והרמב"ם פסק [בפס"ו ה"ב] שפטור, כי דעתו כרבי יוחנן, שאם נתחלף לו אינו נחשב כתולה בבי"ד, וכדלעיל.

ובמנחת חינוך [ק"כ] נטה לחייב כהן גדול שהתיר איסור ערוה על כל גוף וגוף שעבר בהוראתו, כיחיד שחיובו תלוי בחילוק גופין,